

Горан Траиловић
Градска библиотека Панчево
goran@citaliste.com

Милано, Леонардов град

Милано, у којем су библиотекари ове године одржали свој најважнији скуп, други је по величини град Италије, главни град округа Милано и покрајине Ломбардије у северном делу земље. Град се налази у низији, у подножју Алпа, због чега има веома хладне и снежне зиме, а топла лета. Нема излаз на реку, најближа поморска лука је Ђенова, удаљена 145км, колика је отприлике раздаљина и до већих градова, Торина и Вероне. Градска област је окружена рекама Олоном и Ламбром, а бројни канали повезују град са језерима на северу и другим рекама. Због свог положаја, представља саобраћајно чвориште, како железничко, тако и друмско. Има три аеродрома: интернационални Аеродром *Малиенса*, национални аеродром *Линаше* и аеродром код Бергама. Град има веома развијен јавни градски и приградски превоз и три метро линије.

Познат је као један од центара светске моде и дизајна, али и по једној од највећих и најлепших готских катедрала на свету, Миланској скали и богатом архитектонском и уметничком наслеђу. Он је и „привредно срце“ земље, индустријска метропола, један од привредно најзначајнијих градова Европе. Од око 200 највећих италијанских предузећа, скоро половина има седиште у Милану. Ту се налазе већина издавачких кућа, рекламних компанија, института за истраживање тржишта и трговачка удружења. Године 1910. овде је основана фабрика аутомобила *Алфа Ромео* (данас део *Фијата*), а и светски позната фирма гума и каблова *Пирели* налази се у Милану.

У четвртном веку пре нове ере, Милано је био келтско насеље и носио назив Медиоланум. Године 222. п.н.е. освајају га Римљани, да би 293. године постао главни град Западног римског царства. Нападан је и разаран од Гота, заузиман од Хуна, био под француском влашћу и Хабзбуршком монархијом. Иако је, још у време владавине племићке породице Сфорца у 15. веку, постао један од водећих ренесансних градова у Италији, његов нагли развој и напредак почињу са ослобођењем од туђинске власти, у другој половини 19. века. У Милану је, након Првог светског рата, основан *Fasci di combattimento*, претеча фашистичког покрета и из њега је Мусолини 1922. извео марш на Рим. Крајем Другог светског рата је у великој мери био разорен бомбардовањима савезника. Данас се не могу видети трагови ових великих разарања.

Град има око милион и триста хиљада становника. Занимљиво је да је то за око 30% мање него 1970. године, од када га напуштају млади, селећи се са породицама у мирнија предграђа. Туриста одмах на улици уочи велики број имиграната. Има их досељених из читавог света и чи-

не 14% становништва. Градско подручје, „Велики Милано“, има око 3 милиона становника, а метрополитенско подручје око 7,5 милиона и превазилази границе не само градског округа, већ и границе Ломбардије.

У обилазак Милана обично се креће са *Piazza del Duomo*, главног градског трга, који је име добио по прелепој готској катедрали из 14. века. Али свако може да осмисли свој план обиласка града. Ми смо прво истражили квартал у околини Конгресног центра, у којем је одржана овогодишња IFLA и хотела *Oro blu* у којем смо били смештени. Пријатно нас је изненадила лепота овог стамбеног кварта

Монуменална готска катедра, симбол и централна тачка Милана

са добро одржаваним зградама и уређеним двориштима, али нас је збунило то што су улице биле пусте, а готово сви прозори у мраку. Схватили смо шта у Италији значи *ferragosto* – у том периоду нећете наћи много отворених кафеа и пицерија, можете остати гладни, а ни цигарете нећете имати где да купите.

Црква Santa Maria della Grazie, једна од знаменитости Милана, чува Леонардову „Тајну вечеру“. Саму цркву могуће је обићи у поподневним сатима, али ако нисте заказали посету унапред, готово да не постоји могућност да видите ову Да Винчијеву слику. Наиме, само мале групе заинтересованих пропуштају се у добро обезбеђени и ваздушним коморама изоловани простор на петнаестоминутно разгледање. Реч је о зидној слици која је сликана темперама на сувом зиду и зато нема постојаност фрески.

У близини ове цркве налазе се ситничарница и књиговезница *Cartalibrai*, која има традицију дугу сто година, и посластичарница *San Carlo*. Све што нам је речено о миланском сладоледу, показало се потпуно тачним – изврстан је и из Италије човек не сме да се врати кући а да га не проба.

Пут вас даље може одвести према Парку шампиона, стадиону *San Siro* и Тријумфалној капији (намењеној прво Наполеону, а касније краљу Виторију Емануелу II), све до монументалног средњовековног замка Сфорца.

Иако је слободно време било мало, Сфорцеско дана колико је трајао конгрес IFLA-е, посетили чак три пута. Привукла нас је не само његова грандиозност и слава, већ и чињеница да се у њему налазе музеј, библиотека и институт за уметност и историју. У сали Трезора била је постављена изложба посвећена историји књиговезачког заната са ретким и драгоценим примерцима кодекса и старих књига, а имали смо прилике да посетимо и Библиотеку *Тривулзиану* у којој се та стара и ретка издања чувају. На излазу (или улазу) према *Piazza del Duomo* је сјајна фонтана око које се окупљају бројни туристи у време летњих жега.

О томе шта све у Милану нисмо посетили, не вреди трошити речи. Али, понешто се ипак дало видети. Имали смо прилике да више пута обиђемо прелепу *Duomo di Milan* која је симбол града, као и оближњу Галерију *Виторио Емануеле*, најстарији и један од најлепших европских тржних центара из 19. века. Реч је о сјајном наткрићеном простору са великим бројем ресторана, галерија, радњи и малих тргова. У катедрали смо присуствовали концерту класичне музике: звук харфе и људског гласа има невероватну топлину и динамику у огромном, блиставом простору који је до последњег седишта био испуњен посетиоцима. Слушајући музику старих мајстора, приметили смо и моћне оргуље у храму и пожелели да једном чујемо и њихов звук. Само је та жеља довољна да вас врати у Милано, Леонардов град.

Уметник је 1492. године дошао на двор, пројектовао градски систем канала, нацртао бројне скице за своје уметне и створио непролазна уметничка дела. Трг пред Ми-

Галерија Виторио Емануеле

Споменик Леонарду да Винчију у центру Милана

ланском скалом краси велелепни споменик Леонарду, а Леонардови радови похрањени су у пребогатим миланским музејима и библиотекама. На средишњем тргу Галерије *Виторио Емануеле* овог лета постављена је стаклена витрина у којој је изложена славна Леонардова и Папиолијева расправа посвећена правилу златног реза, *Divina Proportione*, а у Градској кући приређена је изложба посвећена Леонарду. Главни експонат био је *Kodeks atlantis*, а поставку су употпунили оживљени 3D модели из његових цртежа и интерактивни тач-скриниови са 25 изабраних цртежа из *Kogeksa*.

Друга, или прва жеља свеједно, је да поново присуствујете концерту у чувеној Скали, па макар били на оним најјефтинијим местима, са којих диригента можете да видите само уз помоћ телескопа. Јер, мало тога се може мерити са одласком у ову оперу, која плива у црвеном плишу, луксузу и сјају и у којој се музика тако божански простире.